

Η επίσημη έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Κοινωνική Προστασία στην Ευρώπη, 2001» κάνει τις εξής διαπιστώσεις για τις δαπάνες κοινωνικής προστασίας:

Για την **περίοδο 1990-1994**, η κατά κεφαλήν δαπάνη στην ΕΕ-15 αυξήθηκε κατά 3,7% κατ'έτος σε πραγματικούς όρους. «Μάλιστα, η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα της ΕΕ στην οποία η πραγματική δαπάνη κατα κεφαλήν μειώθηκε».

Αντίθετα, «στην περίοδο **1994-1999** σε μόνο τρεις χώρες – Ελλάδα, Πορτογαλία, Γερμανία – οι δαπάνες αυξήθηκαν σε σχέση με το ΑΕΠ. Στην Ελλάδα και Πορτογαλία αυτό αποτελούσε αντανάκλαση της ανάπτυξης του συστήματος κοινωνικής προστασίας... Στην Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία οι δαπάνες στην κοινωνική προστασία αυξήθηκαν ετησίως κατά άνω του 6% σε πραγματικούς όρους.»

(*Social Protection in Europe 2001*, Τμήμα Ι, Τάσεις στις δαπάνες Κοινωνικής Προστασίας και της χρηματοδότησής τους, σελ 16, 17 *passim*).

Δηλαδή γίνεται και επισήμως η διαπίστωση – την οποία βεβαίως την έχει αντιληφθεί από μόνος του ο κάθε Έλληνας συνταξιούχος της περιόδου της ΝΔ – ότι η Ελλάδα απέκλινε από τον κοινωνικό μέσο όρο ως το 1994, ενώ μετά προσεγγίζει τον κοινωνικό μέσο όρο με τον ταχύτερο ρυθμό από οποιαδήποτε άλλη χώρα της ΕΕ. Μετά το 2000, μάλιστα η ταχύτητα σύγκλισης επιταχύνεται, ενώ για την κοινωνική αλληλεγγύη διαθέτουμε άνω του 25% του εθνικού προϊόντος.

Η κοινωνική σύγκλιση δεν είναι τυχαία, ούτε οφείλεται στον αυτόματο πιλότο. Υπήρξε η θεμελιώδης επιλογή της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ – να επιδιώξει την είσοδο στην ΟΝΕ αξιοποιώντας την κοινωνική συνοχή σαν αναπτυξιακό εργαλείο. Η κοινωνική προστασία για μας είναι αναπτυξιακό εργαλείο: Εξασφαλίζοντας ότι όλοι έχουν μερίδιο στην οικονομική πρόοδο, καθιστούμε την πρόοδο αυτή υγιή και διατηρήσιμη σε βάθος χρόνου.

Η κεντρική αυτή επιλογή – το κοινωνικό πρόσωπο της ανάπτυξης – δεν είναι συγκυριακή επιλογή αλλά οφείλεται σε διαρθρωτικές τομές στον χαρακτήρα, το είδος, και την ποικιλία των δράσεων που περικλείονται στην έννοια της κοινωνικής προστασίας. Υπενθυμίζω επιγραμματικά:

- Μια εισοδηματική πολιτική που αφήνει κάθε χρόνο πραγματικά οφέλη στους συνταξιούχους.
- Τις νέες κύριες συντάξεις στον ΟΓΑ, που οδηγούν τις διακρίσεις σε συνταξιούχους δύο κατηγοριών σε κατάργηση.
- Νέες στοχευμένες εισοδηματικές παρεμβάσεις όπως το ΕΚΑΣ.
- Μια αυξανόμενη έμφαση στις ενεργητικές παρεμβάσεις στην απασχόληση και την κατάρτιση.
- Νέες κοινωνικές υπηρεσίες, όπως το Βοήθεια στο Σπίτι, αντιμετωπίζουν άμεσα και αποτελεσματικά πιεστικές ανάγκες.
- Ποιοτική αναβάθμιση στις υποδομές Υγείας.
- Διοικητικές παρεμβάσεις στους ασφαλιστικούς φορείς, και σε άλλες υπηρεσίες που έχουν σχέση με τον πολίτη.
- Αναβάθμιση του ρόλου και αποκέντρωση της υποδομής παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Το σύνολο των ενεργειών αυτών στοχεύει σε ένα μεγάλο εθνικό στοίχημα: την εγκαθίδρυση ενός νέου Κοινωνικού Κράτους. Το νέο Κράτος αυτό αντιδιαστέλλεται προς το παλαιό Κράτος παροχών – την κατάσταση όπου ο πολίτης δέχεται παθητικά ευεργετήματα από το Κράτος. Το νέο

Κράτος θέλει τον πολίτη ενεργό υποκείμενο να απαιτεί υπηρεσίες αντίστοιχες και ανάλογες προς την συνεισφορά την οποία ο ίδιος καταθέτει.

Στην προσπάθεια ανανέωσης του Κοινωνικού Κράτους έχουμε κάνει τα πρώτα μεγάλα βήματα, απομακρύνοντας μεθοδικά τα εμπόδια που υψώνονταν στον δρόμο: την μεγάλη εκκρεμότητα του ασφαλιστικού, τις συσσωρευμένες ελλείψεις στις υποδομές, τις παγιωμένες αντιλήψεις για την σχέση πολίτη-κρατικών λειτουργιών. Μπορούμε πια να πούμε ότι ο μεγάλος κίνδυνος – ο κίνδυνος που έχει αντιμετωπισθεί αλλού και διαφαινόταν στην αρχή της δεκαετίας του 90 - μιας μαζικής φυγής από τις δημόσιες υπηρεσίες, έχει οριστικά αποφευχθεί.

Θεωρούμε, όμως, ως μεγάλη επιτυχία μας ότι ο πολίτης έχει απαιτήσεις, υψηλές απαιτήσεις και συνεχώς αυξανόμενες, για υπηρεσίες υψηλού ποιοτικού επιπέδου. Το ότι οι απαιτήσεις αυτές συχνά εξελίσσονται ταχύτερα από ό,τι η εξυπηρέτησή τους είναι κάτι που πρέπει να μας ικανοποιεί: Μόνο αν ο πήχης είναι ψηλά θα έχουμε αντίστοιχα υψηλές επιδόσεις. Ο εχθρός για την οικοδόμηση του κοινωνικού κράτους είναι ο εφησυχασμός, οι λύσεις ήσσονος προσπάθειας, οι λύσεις που δεν μας

πιέζουν για καλύτερα και ποιοτικά ανώτερα αποτελέσματα.

Το νέο Κοινωνικό Κράτος δεν είναι κάτι που θα οικοδομηθεί με νομοθετικές πρωτοβουλίες και μόνο. Θα το αποκτήσουμε μόνο αν όλοι βοηθήσουν στην διαμόρφωση, οικοδόμηση και εμπέδωσή του. Και αυτό, το κρισιμότερο στοίχημα, είναι ακόμη μπροστά μας.